

Изборном већу
Православног богословског факултета
Универзитета у Београду
Мије Ковачевића 116

Београд

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ ПРАВОСЛАВНИ БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ			
ПРИЈАВЉЕНО: 04. 11. 2024.			
ОРГ. ЈЕД	БРОЈ	ПРИЛОГ	ВРЕДНОСТ
0205-	567/1		

Поштовани,

Дана 25. октобра 2024. достављена ми је Одлука донесена у вези са Рефератом и предлогом Комисије у поновљеном поступку избора кандидата у звање доцента за ужу научну област Систематска теологија. Одлука је заведена под бројем 0104-453/4 од 25. септембра 2024. Констатујем да је Православном богословском факултету **било потребно пуних месец дана да ми достави предметну одлуку**, што не могу да разумем другачије осим као намерно **одуговлачење са циљем опструкције моје намере да браним лично достојанство и достојанство позива универзитетског наставника теологије**. Због тога, као и због чињеница да: 1) ова нова Одлука **у потпуности занемарује Решење Већа научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду од 21. маја 2024. 02-06 Број: 612-1602/2-24** којим је усвојена моја Жалба бр. 0204-180/2 од 4. априла 2024. на претходну Одлуку Изборног већа Православног богословског факултета бр. 0104-123/3 од 8. марта 2024; 2) ова Одлука се **настоји утемељити и оправдати нецеловитом, необјективном и злонамерном оценом мог научно-наставног рада**; 3) ова нова Одлука **суштински и потпуно занемарује аргументе истакнуте у Издвојеном мишљењу проф. др Миланка Говедарице, члана Комисије, те аргументе изнете у мојој већ поменутој Жалби на претходну Одлуку, као и у моме Приговору бр. 0205-404/5 од 23. августа 2024. на Реферат Комисије бр. 0205-404/1 од 11. јула 2024.** благовремено улажем

ЖАЛБУ

на одлуку Изборног већа Православног богословског факултета од 25. септембра 2024, донесену под бројем 0104-123/3.

Но, пре него што пређем на разматрање три кључне тачке на којима се темељи ова Жалба, скрећем пажњу на то да је најбоља илустрација тога како се у последње време доносе одлуке на Православном богословском факултету то како се оне пишу. Наиме, Веће „усваја Реферат Комисије бр. 0205-404/1 од 11. јула 2024 и **не утврђује предлог** [подвукао В. М.] за избор кандидата др ВУКАШИНА МИЛИЋЕВИЋА у звање доцента,“ иако **предлог да се именовани изабере не постоји**. Наиме, „крња“ Комисија у новом Реферату (стр. 12-13) предлаже да се Вукашин Милићевић не изабере у звање доцента, па је Веће, уколико већ сматра да кандидат не треба да буде изабран, управо **требало да утврди предлог Комисије**. Очигледна контрадикторност формулације промакла је свима управо зато што је она одличан показатељ „нормалности“ чињенице да на Православном богословском факултету постоје и важе одлуке које се не разматрају и о којима се не сме расправљати, већ се оне само усвајају и прихватају, понекад и правдају (и то, како ћемо видети, веома неубедљиво), ма колико контрадикторне и бесмислене биле, и то како у погледу садржаја тако и у погледу форме.

Када је реч о томе да Веће у потпуности занемарује Решење Већа научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду од 21. маја 2024. 02-06 Број: 612-1602/2-24, имам у виду чињеницу да је поменутим Решењем било наложено да се „Комисија за припрему реферата поново изјасни о свим условима за избор у звање прописаним Законом, Статутом и Правилником о минималним условима за стицање звања наставника на Универзитету у Београду, који морају бити образложени, као и да да мишљење о испуњености услова за избор у звање сваког кандидата појединачно, што је у складу са чланом 12 тачке 1 и 3 Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду. Комисија посебно треба да обрати пажњу на примедбе на реферат, које су наведене током дискусије на седници Изборног већа Факултета, одржаној 8. марта 2024. године [подебљао В. М.].“

Прво, што је мање важно, констатујем да се Комисија није дала мишљења „о испуњености услова за избор у звање сваког кандидата појединачно“. Комисија у потпуности занемарује постојање другог кандидата који се пријавио на конкурс, односно др Илије Марчетића.

Друго, Комисија не нуди никаква нова образложења, поготово када је реч о примедбама на Реферат из претходне Одлуке. Она их само прихвата, и то без икаквог стварног објашњења. Исто важи и за нову Одлуку Већа, која је у погледу садржаја који се тиче њеног образложења још сиромашнија у односу на претходну. Поред тога, премда им је интенција иста, ове две Одлуке су у погледу садржаја контрадикторне, а прва је, као што сам на то указао у претходној Жалби, већ и сама по себи контрадикторна. Наиме, Веће је у Одлуци од 8. марта тврдило како се „три од укупно пет радова наведених у категорији *Радови у научним часописима или поглавља у књизи* више спадају у домен социологије религије и пастирске психологије него у област Систематске теологије [изворни правопис Одлуке, прим. В. М.],“ што би значило да макар два ипак „више“ (sic!) спадају у област систематске теологије. Међутим, свега неколико редова ниже, Веће сопствену оцену оспорава и тврди како се од „седам (7) приложених радова пет (5) односе заправо на домене социологије религије, теологије културе и културологије. Само се један од преостала два (2) рада [а оба нису била обухваћена претходним бројем јер су у питању саопштења са научних скупова, нап. В. М.] директно односи на ужу научну област за коју се кандидат бира: наиме, на систематско богословље. То је рад насловљен 'Догматски формализам и (друге) еклисиолошке јереси'. Преостали рад насловљен је 'Св. Григорије Ниски и учење о нествореним енергијама'. Напомиње се да се тај рад на област за коју кандидат компедује односи индиректно јер, строго говорећи, припада научној области патрологија.“

Сада пак, у новој Одлуци, Веће уопште не помиње ова два рада (иако су, као радови са научних скупова, релевантни за избор у звање доцента), али зато констатује како рад „Ангелска дијастема?“, који није ни поменут у претходној Одлуци истог Већа, спада у домен систематске теологије.

Ипак, кључно је то што за овакве своје произвољне ставове ни Комисија нити Веће не нуде било какво стварно образложење које би се темељило на озбиљним аргументима који се тичу теологије као академске дисциплине, као и на озбиљној анализи мојих приложених радова, а што је Решењем Већа научних области било експлицитно тражено.

Насупрот произвољностима Изборног већа и двојице потписника Реферата (овим редоследом, будући да је њихов задатак био да дају основ за унапред донесену Одлуку) стоји Издвојено мишљење проф. др Миланка Говедарице. Оно што у њему пише сасвим је довољно да се неутемељени наводи из новог Реферата и Одлуке оповргну. Наиме, „ужа научна област Систематске теологије, баш као и ужа научна област Опште филозофије којој припадају научни радови моје маленкости, не може се по свом предмету строго разграничити од сродних посебних научних области. У том смислу, не делим новоформирано мишљење Комисије да најквалитетнији научни радови др Милићевића (категорисани као М 13, М 23 и М 24) не припадају (и) ужој научној области Систематске теологије, за коју је расписан конкурс.“

Сваком елементарно упућеном теологу и философу јасно је како је повлачење аналогije између научних области Систематске теологије и Опште филозофије не само умесно, већ и да представља најбољи начин да се истраживачима који нису имали додира са академском теологијом објасни природа и садржај Систематске теологије. Но, поред тога што, како рекох, налазим да је за оповргавање навода Већа оно што каже проф. Говедарица сасвим довољно, сматрам да је **због њиховог малициозног карактера умесно да читаву ствар, поново и додатно, и ја лично образложим.** Поново и додатно, будући да сам исто већ учинио у претходној Жалби коју је Веће научних области друштвено-хуманистичких наука у целини усвојило.

Обратићу пажњу на радове за које Веће у својој најновијој Одлуци експлицитно тврди како „не спадају у ужу научну област Систематска теологија“. Но, пре тога, поново указујем на оно што сам већ рекао у претходној Жалби: **систематска теологија је, по својој природи и садржају, одређена методом, а не предметом истраживања, будући да је њен задатак разматрање и излагање хришћане доктрине као целосног система, али готово увек с обзиром на конкретне текстове, проблеме и контексте.** Стога би се са разлогом могло рећи како систематска теологија у свом фокусу има заправо херменеутичка питања и проблеме, и то увек с обзиром на „друге“ теолошке дисциплине. Теолошке *суме* и *догматике* представљају сразмерно мали део корпуса хришћанске литературе и било би посве дилетантски мислити како су оне једини и искључиви предмет којим се систематска теологија бави.

Утолико пре када је реч о систематској теологији која у фокусу има православну или византијску традицију. Наиме, не треба на то подсећати, доктрине које „православна“ систематска теологија као систем разматра садржане су, готово искључиво, у текстуалним изворима од којих занемарљиво мали број представља покушај излагања доктрине у формалном виду целосног система. Заправо, у целој византијској патристици постоји само један такав спис. Међутим, кључни извор доктрина, када је реч о византијској традицији, управо је патристички корпус. **Стога је покушај којем Веће прибегава, наиме, да један број мојих текстова прикаже као патролошке студије које немају везе са систематском теологијом, сасвим беспредметан и посве, допустите, „неправославан“.** Утолико пре што сада Веће мој текст „Ангелска дијастема?“, *Богословље* 77/1 (2018), 139-151 (категија М 51), издваја као једини текст који припада ужој научној области Систематска теологија, а реч је, опет, о тексту који би се морао, на основу неутемељене „акрибије“ Већа, и сам сврстати у патрологију. Наиме, реч је о тексту који се бави разматрањем појма који је карактеристичан за дело искључиво једног патристичког писца из 4. века, безмерно

важног за византијску „систематску теологију“, у оквиру и с обзиром на идеје које се у његовом литерарном корпусу налазе, и то текстуално-компаративним методом.

По методу и садржају овом тексту сасвим одговара текст „Горгонија“, *Наслеђе* 53 (2022), 311-324 (категорија М 23) који у фокусу има литургијску теологију Григорија Богослова, још једног великог систематичара из 4. века. Заиста бих волео да ми чланови Већа објасне на који је начин: 1) систематско и систематично бављење делом Григорија из Назијанза (који је познат по надимку „Богослов“ управо због његовог значаја за „систематску теологију“) ирелевантно за систематску теологију; 2) литургијска теологија уопште ирелевантна за систематску теологију? Поред тога, подсећам да је реч о анализи *извора* који је дело *аутора* кључног за развој византијске хришћанске доктрине у њеном формативном периоду, односно у 4. веку.

Рад „Fraternity in Humanity and Global Mental Health“, *Psychiatria Danubina* 33/4 (2021), 862-866 (категорија Scimago Q3 = М 24), заснива се на елаборацији, на основу релевантних новозаветних и патристичких текстова и савремених антрополошких студија, једног од кључних топоса хришћанске етике, аскетике и антропологије, односно на питање „демонизованости“, и објављен је у тематском броју угледног регионалног часописа за област психијатрије посвећеном енциклици *Fratelli tutti* папе Фрање. Будући да су поједини чланови Већа, ваљда на основу визуелног утиска (реч је о карактеристичном двостубачном прелому тексту, па им се, биће, учинило да текст нема „довољно“ страница), усмено покушали да „покажу“ како је реч тек о некаквом приказу, скрећем пажњу на то како је цео текст (као и часопис) доступан на мрежи.

За рад „Religion and National/Ethnic Identity – Theological and Contextual Positions in Orthodoxy“, in: *Balkan Contextual Theology: An Introduction*, eds. Stipe Odak, Zoran Grozdanov, London/New York: Routledge, 2022, 30-44 (категорија М 13), Веће сада само констатује како „не спада у ужу научну област Систематска теологија“, док га је у претходној одлуци сврстало у домен „социологије религије“. Међутим, већ је наслов зборника угледног светског издавача у којем је објављен довољан да се види којој области овај рад припада: реч је о *контекстуалној теологији*, што је концепт и дисциплина која се последњих деценија нашла управо у фокусу разматрања неких од најугледнијих светских теолога систематичара, међу њима и једног од рецензената овога зборника, тибингенског професора Систематске теологије Јиргена Молтмана (Jürgen Moltmann, 1926-2024).

Истој области и дисциплини припада и рад „Од културе дијалога ка дијалошкој култури: теологија, култура и медији“, *Култура* 160 (2018), 81-96 (категорија М 51), који представља покушај да се култури дијалога да, са тачке гледишта православне теологије, *догматски основ*, односно како стоји на стр. 89: „[...] једино апсолутно у новозаветном концепту истине је управо реалност дијалога; штавише, може се рећи да хришћански концепт божанства уопште реалност дијалога има у својој сржи. Зато је хришћанска концепција личнога Бога тријадолошка; хришћански Бог је Тројица, тј. апсолутна реалност интерперсоналног дијалога је оно што хришћани називају једним и јединим Богом. Преношење те реалности у домен створеног врхуни у личности Исуса из Назарета.“

Поменућу укратко и радове који се не помињу у последњој Одлуци Већа. Рад „Св. Григорије Ниски и учење о нествореним енергијама“, у: *Исихазам у животу Цркве српских и поморских земаља: зборник радова са научног скупа поводом 800 година Цркве српских и поморских земаља и 630 година Манастира Тумане*, ур. Златко Матић,

Београд/Пожаревац: Центар за Систематско богословље ПБФ УБ/ Одбор за просвету и културу ЕПБ/Манастир Тумане, 2019, 141-153 (категирија М 63), по методу, садржају и интенцији одговара радовима „Ангелска дијастема?“ и „Горгонија“, док рад „Догматски формализам и (друге) еклисиолошке јереси,“ у: *Место еклисиологије у савременом систематском богословљу: зборник радова*, ур. Златко Матић, Александар Ђаковац, Раде Кисић, Београд: Институт за Систематско богословље ПБФ УБ, 2021, 51-62 (такође М 63), представља оглед из, могло би се рећи, „теолошке философије науке“.

Међутим, без обзира на то како ко разуме и схвата природу и садржај систематске теологије, остаје и чињеница да се Систематско богословље на Православном богословском факултету предаје и као група предмета. Као што сам то већ написао у претходној Жалби, члановима Већа је веома добро познато како сам, у оквиру Групе за Систематско богословље, као наставник био ангажован на предметима Хришћанска етика (са аскетиком), на мастер студијама на предмету Онтологија и етика, а на докторским на предмету Патристичка космологија, што, поред свега другог што се тиче елементарних чињеница о значају патристике за православну теолошку традицију, те природи „православне“ систематске теологије, чини у Одлуци наведене „строге“ примедбе о дисциплинарном одређењу мојих радова бесмисленим.

Уосталом, Веће се никада до сада при оценама научно-истраживачког рада кандидата за избор у звања, осим у случају уваженог колеге др Андреја Јефтића (са истом намером, нажалост, као и у мом случају, тако да се већ може говорити о „опробаном рецепту“) није позивало на овакву дисциплинарну псеудо-акрибију како то, понављам: произвољно, неутемељно и злонамерно, чини у мом случају. Никада ниједан рад на Православном богословском факултету није одбачен, са изузетком поменута два кандидата, због тога што се „не уклапа“ у ужу научну област. Напротив, чак ни када је садржај радова очигледно споран, како с обзиром на академске и научне критеријуме тако и с обзиром на „критеријуме“ за које Веће прокламује да их се придржава (оне „црквене“), Веће није реаговало, већ је прихватало чињеницу да они задовољавају формалне критеријуме (категирија итд. – мада ни то није увек био случај; не тако давно, подсећам, Веће је литерарне покушаје кандидата за избор у звање прихватало као научне монографије, а о „квалитету“ појединих „категорисаних“ радова ћу говорити и писати неком другом приликом).

У том смислу, моје коментарисање недавно прихваћеног реферата за избор у звање доцента у Приговору на актуелни Реферат више је него умесно, будући да указује на крајњу непринципијелност Већа у односу на начела која само прокламује.

Када је реч о ангажовању у настави, овде желим да скренем пажњу и на нешто што, са формалне тачке гледишта, нема везе са мојим случајем, али је суштински и те како повезано. Наиме, Православни богословски факултет је 11. септембра 2024. објавио конкурс за „избор у звање асистента са докторатом за ужу научну област Систематска теологија/тежиште истраживања: Хришћанска етика“. Реферат Комисије о кандидатима објављен је 4. октобра 2024. Како у међувремену није дошло до промене силабуса и наставног плана, те драстичног повећања броја студената, сматрам да ангажовање „асистента са докторатом“ за предмет који сам предавао указује на то како управа Православног богословског факултета мој случај сматра свршеним и пре него што се о њему коначно изјасне надлежна универзитетска тела.

Даље, у свом одговору на тачку мога Приговора у вези са ангажовањем проф. др Златка Матића у Комисији за оцену приступног предавања, Веће у Одлуци наводи,

цитирајући двојицу чланова Комисије, како је мој приговор „неоснован, јер према одлуци о извођењу приступног предавања на Универзитету у Београду, као и њеној измени од 2017. године – оцену приступног предавања врши Комисија коју именује декан факултета и ову Комисију, по правилу, чине чланови Комисије за писање реферата. Како на наведеном приступном предавању није било могуће да присуствује један члан Комисије (смртни случај члана породице), то је декан именовао као трећег члана комисије др Златка Матића, ванредног професора, из исте уже научне области.“ Одлично. Међутим, све ово и даље није одговор на моје питање постављено у Приговору које ћу зато поновити и прецизирати: којом одлуком декана, под којим бројем и датумом, и на основу које одлуке Већа, под којим бројем и датумом, је проф. др Златко Матић именован за члана Комисије за оцену приступног предавања? Такође, на основу којег релевантног Правилника или Одлуке је декан могао именовати „заменика“ (Реферат, стр. 9) одсутноме члану Комисије која је, како то у важећој Одлуци о извођењу приступног предавања стоји (и у Одлуци о њеној измени и допуни), „по правилу, у истом саставу као и Комисија за писање Реферата“?

Веће даље, у својој најновијој Одлуци у вези са мојим случајем, каже (правопис изворника задржан): „Део приговора који се односи на примедбу у вези недовољног помињања речи 'Црква' од стране кандидата др Вукашина Милићевића на приступном предавању, чланови Комисије сматрају неоснованим, јер је то било предмет дискусије на седници Изборног већа од 08.03.2024. године, а што није поменуто у Реферату који је сада био на увиду јавности.“ Нажалост, мораћу да подсетим писце (?) новог Реферата да неумесне опсервације о „помињању“ речи Црква стоје у „њиховом“ тексту (а није их било у претходном Реферату), и то на два места, наиме, на стр. 9 и на стр. 12.

Верујем да све што сам написао у овој Жалби убедљиво показује колико је Одлука Изборног већа Православног богословског факултета Број: 0104-453/4 од 25. септембра 2024. неутемељена, контрадикторна и злонамерна. Због свега тога налазим да је и веома штетна, и то не само по мене лично, већ и по углед Православног богословског факултета као академске установе. Зато предлажем Већу да моју Жалбу усвоји и претходну Одлуку укине.

Са особитим поштовањем,

У Београду, 1. 11. 2024.

др Вукашин Милићевић

PTT 12000 POŽAREVAC 1 67a
RE243163222RS 6145 01.11.24 10h *192,00
11060/016
67 605

RE 243 163 222 RS

Православни Богословски Факултет

Приматац

Миле Ковачевић

Назив улице/поштански преградак

Београд

Насељено место

1 1 0 0 0

Поштански број и назив доставне поште

0 0 0 0 0 0 0

ПАК (Поштански адресни код)

+

+

+